

WILLY VANDERSTEEN

DE RODE RIDDER

DE BIDDELOO-JAREN • MONSTERS EN ALIENS

STANDAARD UITGEVERIJ

Alle verhalen van De Rode Ridder zijn met hun originele belettering, zoals ze destijds in de eerste albums uit de reeks verschenen, opgenomen in deze integrale bundeling. Er is resoluut voor authenticiteit gekozen, zelfs als dat niet in overeenstemming is met de spellingsregels van het hedendaagse Nederlands. Fouten tegen onder meer de dt-regel werden dus ook ongemoeid gelaten.

© 2023 Standaard Uitgeverij
Franklin Rooseveltplaats 12, 2060 Antwerpen

Lay-out: Leuk Ontwerp!
Opmaak dossier: David Steenhuyse
Met dank aan Ivo De Wispelaere

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Alle rechten van reproductie, vertaling en aanpassing
zijn uitdrukkelijk voorbehouden voor alle landen.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de relevante
auteursrechten te regelen volgens de wettelijke
bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten
te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich tot
de uitgever te wenden.

D/2023/0034/116 (regulier)
ISBN 9789002279362

D/2023/0034/120 (luxe)
ISBN 9789903254710

KLEURRIJKE DAMES

Sinds *De Levende Doden* (deel 106, 1983) verschijnt *De Rode Ridder* in kleur. Willy Vandersteen hield de inkleuring van deze reeks echter jarenlang tegen om commerciële redenen. Hij wijt de mislukte lancering van de ingekleurde reeks *Safari* (1970) aan het feit dat de duurdere kleurenlbums niet betaalbaar waren voor de jonge impulsaankopers. Midden jaren 1980 houdt dat argument geen steek meer. Zwart-witalbums zijn passé en de consument wil kleurenlbums. Voor dat werk vertrouwt hij op het kunnen van de inkleursters van Standaard Uitgeverij en zijn eigen Studio Vandersteen.

door Ivo De Wispelaere

Extra sfeerschepping dankzij inkleuring. Fragment uit *De Duinenabdij* (deel 122, 1987).

De inkleursters en hun technieken

De albums die onder Willy Vandersteens vleugel gemaakt worden, verschijnen aanvankelijk bijna allemaal eerst in zwart-wit of met afwisselend donkerblauw en bruin gekleurde pagina's. Wanneer hij vanaf 1948 voor het weekblad *Kuifje* en de daarbij horende Franstalige markt de mythische blauwe reeks van *Suske en Wiske* maakt, gebeurt dat met *Het Spaanse Spook* (1948-1950) vooreerst in zwart-wit met rode steunkleur. Door het rood met zwart te combineren, zijn heel wat roodbruine schakeringen mogelijk. Een werkelijke vierkleurendruk is weggelegd voor een herpublicatie van hetzelfde verhaal in *Ons Volkske*, een goedkoper zusterblad van *Kuifje*, vanaf 13 januari 1949. Vanaf het daaropvolgende verhaal, *De Bronzen Sleutel* (1950-1951), verschijnt zijn werk ook in *Kuifje* voor het eerst in kleur (en in het Frans), zodat de latere albums kunnen concurreren met de rest van de Franstalige produc-

tie, die veelal uit duurdere gekleurde hardcovers bestaat. De *Suske en Wiske*-verhalen die voor de Vlaamse pers gemaakt worden, verschijnen daarentegen nog steeds als gewone zwart-witalbums met de klassieke rode cover, ook nadat Vandersteen zijn samenwerking met het weekblad *Kuifje* stopzet. In 1960 krijgen de tekeningen in de albums uit de rode reeks van *Suske en Wiske* een oranje steunkleur, waardoor een zekere illusie van kleur ontstaat. Het is echter de spin-offreeks *Jerom*, in een afwijkend vierkant formaat, die als eerste in kleur verschijnt in 1962. Pas vanaf 1967, met *De Poenschepper* (deel 67), ligt ook *Suske en Wiske*, het vlaggenschip van Vandersteen, eindelijk in kleur in de winkel. Dat is twee jaar na de eerste kleurenlbums van *Nero*, die sinds 1965 ook bij Standaard Uitgeverij verschijnen. Nieuwe reeksen, zoals *Safari* (1970) of *Robert en Bertrand* (1972), die daarna opgestart worden, verschijnen ook direct in kleur, met wisselend succes.

In 1949 is *Suske en Wiske* voor het eerst in tweekleurendruk (zwart-wit met rode steunkleur) te lezen in het weekblad *Kuifje*. De eerste cover met een tafereel uit het verhaal *Het Spaanse Spook* dateert van 24 maart 1949. In 1952 publiceert Standaard Uitgeverij het album met diezelfde inkleuring. De *Bronzen Sleutel* verschijnt in *Kuifje* voor het eerst in volledige vierkleurendruk in 1950-1951. Vanaf 1962 verschijnt *Jerom* als eerste reeks van Willy Vandersteen in vierkleurendruk in album. Nadat *Suske en Wiske* vanaf 1967 ook volledig in kleur verschijnt (vanaf *De Poenschepper*, deel 67) komen nieuwe Vandersteen-reeksen voortaan ook in kleur uit, zoals *Safari* vanaf 1970 en *Robert en Bertrand* vanaf 1972. *De Rode Ridder* moet echter nog wachten tot 1983. *Safari* verkoopt echter slecht, volgens Vandersteen omdat een kleuralbum te duur is voor de jonge impuls aankoper. *Robert en Bertrand* is daarentegen meteen een hit.

De inkleuring van de eerste *Suske en Wiske*-albums wordt in opdracht van de uitgeverij uitbesteed aan Fotogravure Wens in Kontich. Een zestal jonge vrouwen werkt er aan de inkleuringen, onder wie Rita Bernaers: “Er stonden veel potjes op tafel. Elk potje had een nummer, bijvoorbeeld nummer 122 was de woonkamer van tante Sidonie. Iedereen had zijn specialiteit, de een deed de lichten, de ander het gras... Het was eigenlijk bandwerk.”¹

Begin jaren 1970 raakt deze firma in moeilijkheden. Er worden een aantal inkleursters ontslagen, maar Rita Bernaers kan aan de slag bij Standaard Uitgeverij, die in diezelfde periode beslist de inkleuringen in eigen huis te maken, in de afdeling Productie. Als proef moet ze eerst een pagina van het *Suske en Wiske*-verhaal *De Charmante Koffiepot* (deel 106, 1970) inkleuren. Daarin slaagt ze glansrijk, aangezien ze diezelfde plaat ook al bij Fotogravure Wens inkleurde.

Naast de inkleursters bij Standaard Uitgeverij zelf, beschikt Vandersteen later ook over eigen inkleursters die aan zijn studio verbonden zijn. Zo werkt Hannelore Vantiegheem eerst zeventien jaar als secretaresse bij de uitgeverij, om dan begin jaren 1980 bij Studio Vandersteen te solliciteren. Ze wordt er aangenomen als inkster voor *Jerom*, maar evolueert later naar inkleurster van verschillende reeksen.

Ik lig er 's nachts niet van wakker

Vandersteen bemoeit zich niet met de inkleuring van zijn verhalen. “Iemand van de Fotogravure zelf, die tekenschool had gevolgd, bepaalde de kleuren. Niet Vandersteen”,¹ herinnert Rita Bernaers zich de periode waarin de eerste *Suske en Wiske*-albums ingekleurd werden bij externe partner Fotogravure Wens. Wanneer de inkleuringen later bij de uitgeverij zelf gebeuren, mogen de inkleursters hun eigen kleuren bepalen. Er zijn geen tekenaars of andere personen in de buurt die hun zegje doen. “Ze hadden er geen potjes met nummers. Daar moest je de kleuren zelf maken. We werkten voornamelijk met plakkaatverf, van de merken Talens en Winsor & Newton, die mooiere, warmere kleuren in hun gamma hadden.”¹ Het is meteen te merken aan de inkleuring van de albums van *Suske en Wiske*, die nu een warmere, minder harde inkleuring hebben. “Ik kleurde nu boeken in met mijn eigen inbreng! Hierdoor werd het werk wel een stuk plezieriger. [...] Bij Standaard kon ik in een verhaal groeien, en dan liet ik bij het inkleuren weleens wat open om dat later in te kleuren als ik meer in het verhaal zat.”²

In 1977 verhuist ook de *Bessy*-studio, die voor de Duitse markt werkt, van de Grétrystraat naar de gebouwen van de uitgeverij. De inkleursters en een deel van de tekenaars zitten nu in

hetzelfde gebouw, maar veel verandert er niet. “De tekenaars kwamen weleens zien wat we aan het doen waren. En een praatje slaan. [...] Als we twijfelden aan een kleur gingen wij dan weer eens een praatje slaan”,¹ aldus inkleurster Diane Asselberg. Verder gaat het niet. Marc Sleen, van wie de verhalen op dezelfde plaats worden ingekleurd, is wel geïnteresseerd in hun werk. Bij ieder bezoekje aan de uitgeverij komt hij een kijkje nemen en brengt hij pralines mee voor de inkleursters.

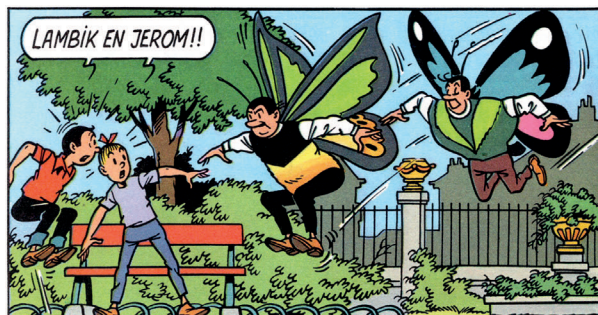
Ook Hannelore Vantiëghem, rechtstreeks bij Studio Vandersteen aan het werk, hoeft met niemand rekening te houden: “De kleuren bepaal ik allemaal zelf. Soms zie je aan de manier waarop iets getekend of gearceerd is dat het donker moet zijn, of bestaan er aanwijzingen in het verhaal waarop ik me kan baseren. [...] Het gebeurt soms dat ik twijfel over een toe te passen kleur: in dat geval bel ik de tekenaar en samen komen we dan tot een beslissing.”³ Nu en dan komt de grote baas eens kijken hoe het zit met het werk: “Willy kwam regelmatig kijken terwijl ik aan het werk was, en toen zei hij ‘Dat ziet er goed uit!’”, aldus Vantiëghem.³

Tekenaars lijken dus maar matig geïnteresseerd in de inkleuring van hun tekeningen. “Tekenaars zeggen zelf dat ze zich met het tekenwerk bezighouden en geen idee hebben over de kleuren. Soms zeggen ze ‘als het afgewerkt is, zal ik het wel zien’”, vertelt Vantiëghem.³

Vandersteen beschouwt inkleuring als een bijzaak. In een interview met *Mimo* in 1973 verklaart hij: “Persoonlijk hou ik ook meer van pastelkleuren, maar het grote publiek verkiest

harde tinten. Ik weet dat Edgar Jacobs (*Blake en Mortimer*) zelf naar de drukkerij gaat als men zijn albums drukt, om de kleuren op zijn aanwijzingen te laten regelen. Ik heb géén controle als men drukt. Maar Jacobs maakt maar om de vier jaar een verhaal, mijn productie is te groot. Ik zou er ook het geduld niet voor kunnen opbrengen en lig er, eerlijk gezegd, ’s nachts niet van wakker dat ze vroeger artistieker waren ingekleurd. Mijn publiek heeft toch zo veel verschillende smaken dat je niemand ooit helemaal kan tevredenstellen. Dus richt ik mij op de grootste gemene deler. [...] Een beeldverhaal is een vertelling met tekeningen, waar virtuositeit, tekenstijl of kleuren van ondergeschikt belang zijn.”⁴

De inkleuring wordt in dit predigitale tijdperk met de hand gedaan. De inkleursters werken niet op de originele tekeningen, die meestal ongeveer dubbel zo groot zijn als het uiteindelijke album. De originelen worden eerst gefotografeerd en verkleind tot het publicatieformaat. Daarvan worden een blauwdruk en een transparante lijnfilm gemaakt, waarop de zwarte lijnen staan. De inkleursters werken op de blauwdruk en zien het resultaat pas wanneer ze er de zwarte lijnfilm overheen leggen. De techniek van de blauwdruk laat toe om achteraf het specifieke blauw weg te filteren, zodat alleen de aangebrachte kleuren overblijven. Samen met de zwarte lijnfilm vormen die dan het ingekleurde resultaat. Traditioneel krijgen de Vandersteen-reeksen een vlakke inkleuring zonder schaduw effecten. Het komt de leesbaarheid, maar niet het realisme ten goede.

De inkleuring van Suske en Wiske is in het begin nog vrij hard en somber in vergelijking met de iets lichtere stijl vanaf de jaren 1970. Fragmenten uit *De Poenschepper* (deel 67, 1969) en *De Vlijtige Vlinder* (deel 163, 1977).

DEEL 118

GILGAMESJ

IN HET PRILLE GLOREN VAN DE DAGERAAD STEVENT 'N KLEINE DRIEMASTER IN DE RICHTING VAN DE NOORDAFRIKAANSE KUSTEN.

Zodra het schip voor anker ligt, ontschepen we, Johan! Je kunt je reisgezel gaan wekken!

Odin heeft ons bijgestaan! De reis vanuit het Hoge Noorden verliep zeer voorspoedig!

Ik vrees, kapitein Thorwald, dat vanaf nu alles heel wat minder rustig zal verlopen!

Opstaan, Gorrax! Het is afgelopen met de godgansen dag in je bed luieren. We zijn aangekomen!

Luiere?! Ik heb heel wat russen opgespaard, vriend Johan! Nu zal ik dagenlang voortkunnen zonder ssslaap!

Gorrax komt wel van 'n andere wereld, maar z'n verschillend gestel blijft me verbazen!

Eindelijk kunnen we op weg! Heb je een goede reisweg voorbereid?

Vanzelfssprekend! Ik heb de sssnelssste reissroute op deze kaart vitgetekend... Maar... in de woessstijn... zullen we missschien een gidsss nodig hebben!

PLTSELING WEERKLINT EEN OPGEWONDEN KREET VAN DE UITKIJK.

ALARM!

Een zeil aan stuurboord! Twee aan bakboord! Ze sluiten ons in!

DEEL 119

STILLE GETUIGEN

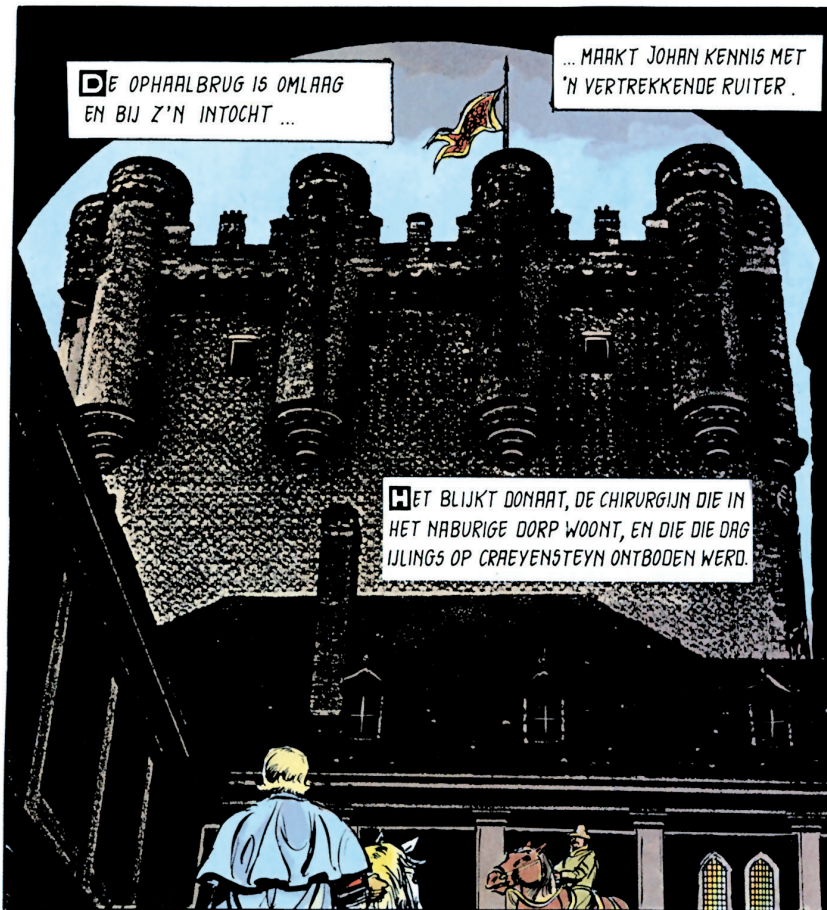

DE ZWOELE LENTEAVOND IS BIJNA VOORBIJ EN OP SLOT CRAEYENSTEYN WORDEN DE EERSTE LICHTEN ONTSTOKEN.

Ik hoopte hier 'n onderkomen te vinden maar ben misschien niet welkom!

De vlaggen op de toren hangen half-stok en wijzen op een recent overlijden in het kasteel!

DE OPHAABRUG IS OMLAAG EN BIJ Z'N INTOCHT ...

... MAAKT JOHAN KENNIS MET 'N VERTREKKENDE RUITER .

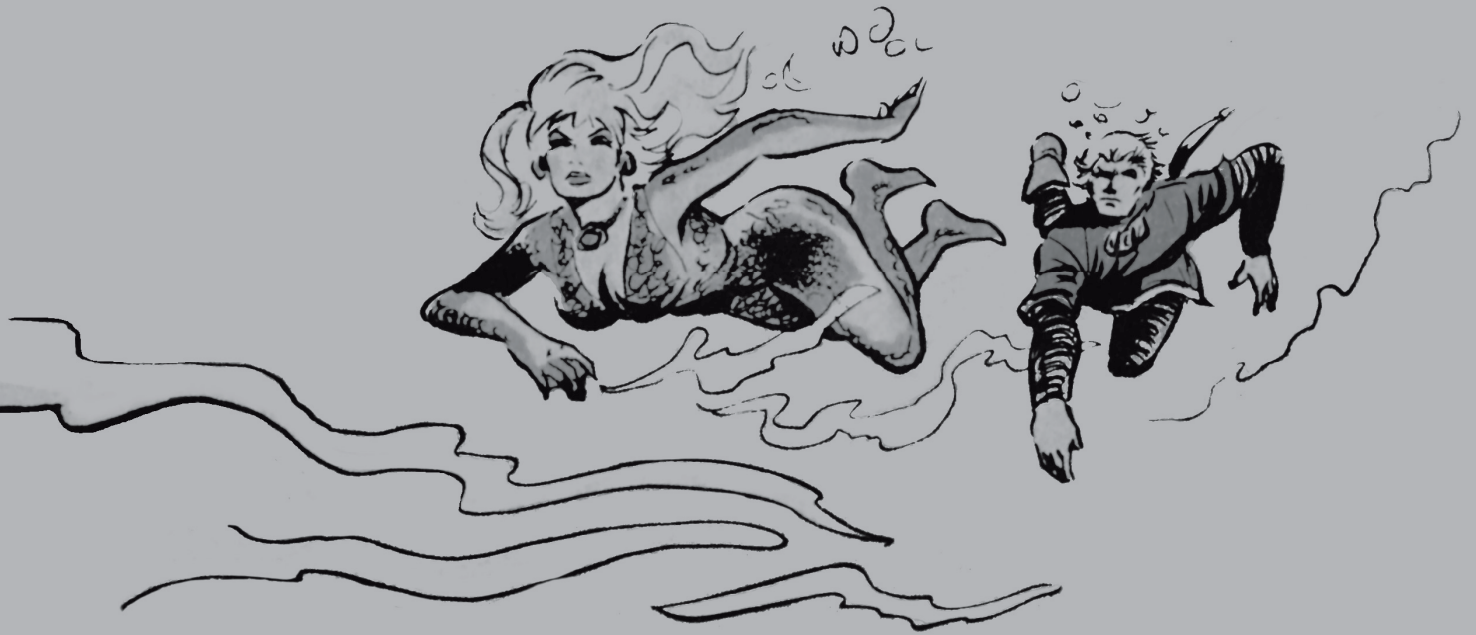
HET BLIJKT DONAAT, DE CHIRURGIJN DIE IN HET NABURIGE DORP WOONT, EN DIE DIE DAG JULINGS OP CRAEYENSTEYN ONTBODEN WERD.

Mijn komst was overbodig! Graaf Rodrick, de burchtheer, was schielijk overleden. 'n Raadselachtige dood, want hij was kerngezond. Ik stelde een grondig onderzoek in, maar zonder resultaat!

Craeyensteyn is een gastvrij oord! Tracht hier enkele dagen te blijven, ridder. U lijkt mij 'n betrouwbare kerel en de familieleden van de graaf zullen uw hulp misschien nog hard nodig hebben!

DEEL 120

HET VERDRONKEN LAND

IN DE BROEIERIGE HITTE VAN HET TROPISCHE MOERASLAND VORDEREN TWEE MANNEN, TRAAG EN MOEIZAAM.

De hitte stijgt... het gebied wordt steeds ontoegankelijker, heer Johan! Het Verdronken Land moet zeer dichtbij zijn!

Neem m'n paard en keer terug, Tybalt... Ik ga met het bootje alleen verder, zoals afgesproken!

U gaat uw leven wagen, heer Johan! Nog nooit is iemand levend uit het Verdronken Land teruggekeerd!

Jullie kleine vissersgemeenschap bij de kust heeft mij gastvrij opgenomen, Tybalt. Nu jullie in moeilijkheden zijn, is het mijn beurt om te helpen!

Het is onbegrijpelijk... Vreemde waterwezens, die onze netten vernielen en spoorloos verdwijnen... en dan het ergste, onze kinderen die geroofd worden!

Inderdaad... ook jouw oudste zoon, Luthor, is bij de vermisten! Ik zal die kinderen zoeken en terugbrengen... als ze nog in leven zijn!

Ik wilde dat ik u kon vergezellen, heer Johan! Maar ik ben geen krijgsman, en mijn gezin...

Maak je geen zorgen, Tybalt! Zeg me wat je nog meer weet over het Verdronken Land!

DEEL 121

DE ZWARTE TOREN

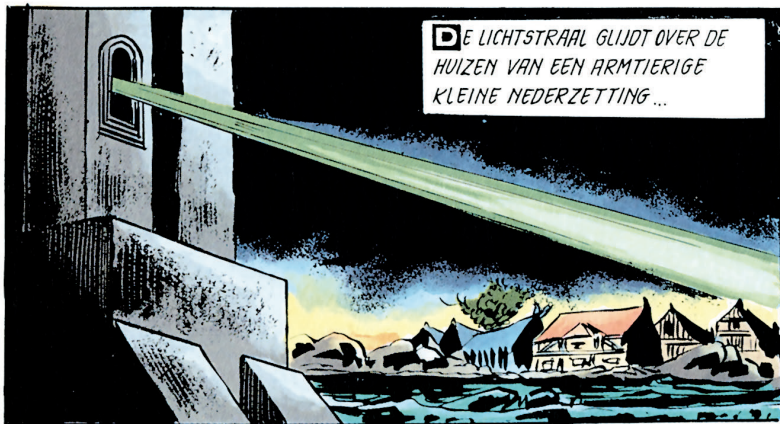

NOODWEER AAN DE KUST...

...MAAR HET ONTKE-
TENDE STORMGEWELD
KAN DE GEHEIMZIN-
NIGE ZWARTE TOREN
TUSSEN DE KLIPPEN
NIET DEREN.

UIT HET TORENVENSTER SCHIET PLOTSE-
LING 'N FELGROENE LICHTSTRAAL HET
BINNENLAND IN.

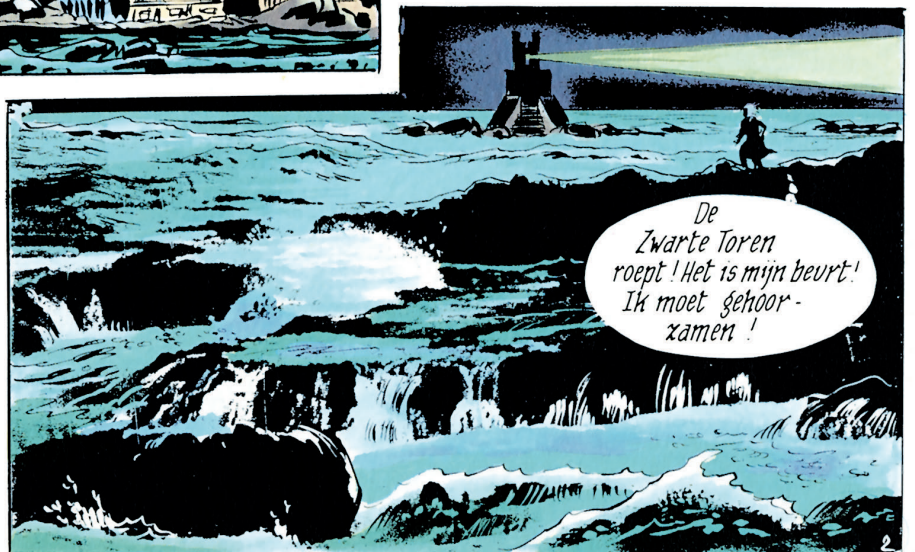
DIE LICHTSTRAAL GLIJDT OVER DE
HUIZEN VAN EEN ARMTIERIGE
KLEINE NEDERZETTING ...

...DRINGT BINNEN DOOR EEN OPENSTAAND
RAAM ...

... EN EVEN LATER KOMT EEN STAR-
OGENDE OUDE MAN TE VOORSCHIJN.

De
Zwarte Toren
roept ! Het is mijn beurt!
Ik moet gehoor-
zamen !

DEEL 122

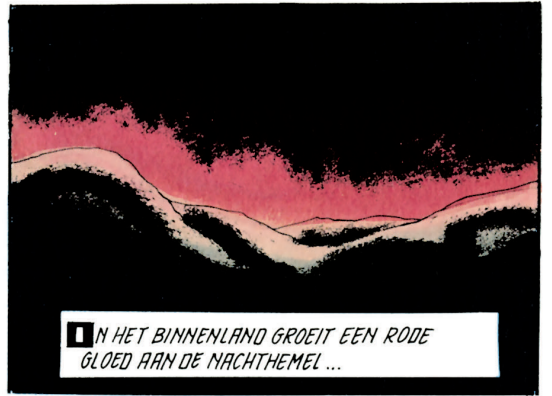
DE DUINENABDIJ

DE WESTVLAAMSE
KUST (KOKSLIDE) OM-
STREKKS DE 13 DE EEUW.

HET HEEFT MIDDERNACHT
GESLAGEN EN DE VOLLE MAAN
GLINSTERT SPOOKACHTIG OP
DE AANROLLENDE BRANDING.

IN HET BINNENLAND GROEIT EEN RODE
GLOED AAN DE NACHTHEMEL ...

...EEN STOET VAN VELE FAKKELDRAGENDE
MANNEN IN KAPMANTELS TREKT NAAR ZEE.

HET ZIJN MONNIKEN IN WITTE PIJEN, DIE LANGZAAM
VOORTSCHRIJDEN ONDER HET ZINGEN VAN GEWIJDE
LIEDEREN.

DE VOORSTE MONNIK TORST
EEN ZWAAR HOUTEN KRUIS OP
ZIJN SCHOUDERS.

OP EEN NABIJGELEGEN
DUINHEUVEL ...

De cisterciënsers
van Duinenabdij! Hun
abt loopt
voorop!

Een
boetetocht... zij
willen de streek
rond de abdij zuive-
ren van alle duivels...

...Maar
beseffen zij wel,
dat het kwaad
waarop zij jagen,
zich in hun eigen
abdij verschanst
heeft?

DEEL 123

ONIRIA

BYZANTIUM-
OMSTREEKS 1000
NA CHRISTUS.

OP DIT MIDDERNACHTELIJK UUR IS DE DRUKKE METROPOOL ENIGS-
ZINS TOT RUST GEKOMEN, MAAR IN VELE WONINGEN EN PALEIZEN
BRANOT NOG LICHT.

ZOOOK IN
HET KEIZER-
LIJK PALEIS.

... WAAR KEIZER BASILIUS DOOR EEN GRUWELIJKE
NACHTMERRIE GEKWARD WORDT.

IN ZIJN DROOM ZIET DE
KEIZER ZICHZELF, HAVELOOS
GEKLEED, ALS EEN DOLLEMAN
WEGVLUCHTEN DOOR EEN
WOEST EN DOR LANDSCHAP.

HOOG BOVEN HEM, IN DE KOPERKLEURI-
GE LUCHT...

... NADEREN ANGSTAANJAGENDE,
GEVLEUGELDE WEZENS MET
GROTE SNELHEID.